

Evaluation of Writing Preparation Studies in Terms of Supporting Cursive Handwriting¹

Hülya Kartal

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Nazife Dikmen

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Ece Özçiçek

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Abstract

Since 2005, the writing has been replaced from roman letters to the italic-adjacent writing together with the beginning of the primary reading-writing education with the sound based sentence method. In the first phase of the method which is the preparation for primary reading-writing; three types of studies are envisaged, namely general preparation, preparation for reading and preparation for writing. In this study, it is aimed to evaluate the preparatory works for writing included in the first grade Turkish literacy book of I am Learning Reading and Writing from 9 different publishers. Preparations for writing sections in textbooks are determined by the qualitative research pattern document review method and the results are interpreted. Thus, as a result of this examination, it was attempted to determine whether the preparatory activities for writing were sufficient and suitable for the first grade students to meet their needs and concrete proposals were suggested in this direction.

Keywords: Literacy, text books, writing preparation studies, cursive writing

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 18, No 2, 2017
pp. 117-138
DOI: 10.17679/inuefd.286673

Received : 19.01.2017
Revision1 : 17.05.2017
Accepted : 08.06.2017

Suggested Citation

Kartal, H., Dikmen, N. & Özçiçek, N. (2017). Evaluation of Writing Preparation Studies in Terms of Supporting Cursive Handwriting. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 18(2), 117-138. DOI: 10.17679/inuefd.286673

¹ A section of the data from this study was presented as a verbal report at the '15th International Primary Teacher Education Symposium' 11-14 May 2016 at the University of Muğla Sıtkı Koçman.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Starting from 2005, the writing has been replaced from roman letters to the italic-adjacent writing together with the beginning of the primary reading-writing education with the Sound Based Sentence Method. According to the Turkish Lesson Curriculum and Guidelines (Grades 1-5), primary reading-writing instruction by using the Sound Based Sentence Method is carried out in three stages. These are the preparation for primary reading-writing, starting and advancing the primary reading-writing and reaching literacy. In the first phase of the method which is the preparation for primary reading-writing, three types of studies are envisaged: general preparation, preparation for reading and preparation for writing.

Purpose

The aim of the study is to evaluate the preparatory works for writing in the first grade Turkish literacy book of I am Learning Reading and Writing from 9 different publishers. For this purpose, in the study, the preparatory for writing sections of primary school reading-writing preparatory studies in the "I am Learning Primary Reading and Writing" textbooks were analyzed by document examination from qualitative research patterns. It has been determined that there is only one gain in the preparation for writing in the elementary Turkish program. This gain was expressed as "Prepares to write". It was also found that there were five different studies in the program to realize this gain. These are; hand movements, painting, penholding, free line work and regular line work. Since only textbook preparation studies were examined in this study, hand movements study has been excluded. As preparation for writing, painting, pencil holding, free line work and regular line work were evaluated in the program.

Method

In this research, preparation for writing sections of preparation for literacy in textbooks were analysed by using content analysis method which is one of qualitative research designs. And then obtained data were interpreted. Content analysis is carried out to determine existence of specific words and concepts. And then data are analysed by focusing on means and relationship between them, findings are interpreted, and some inferences are made from information obtained.

Findings

When the textbooks are examined, the following results are concluded: Painting studies; It was determined that eight of the nine textbooks include painting works. However, when the painting studies in these works are examined, it is seen that all of the works are in the form of joining dots and painting the completed figures. Whereas joining dots is not a painting work but a free line work. Pen Grip; In order for the children to learn to grip the pen, it is necessary to include this dimension under a separate section in both textbooks and teacher's guide books. Free line works; It was determined that only one of the nine textbooks does not include (C code work) free line works. It was determined that free line works are included in 1-3 pages in the books. Regular line works; It was determined that three of the works which include the regular line works are in the form of supporting italic writing but the activities in the E code work has the activities supporting the roman letters. In addition, it has been determined that in some works, the line spacing and widths are not complied with the design on the basis of "from easy to hard" rule in the program, the standard width is not included in 60% of the works examined and some works are not even complied with the line widths given in the program.

Discussion & Conclusion

Not to provide enough preparation works for writing in textbooks will lead to a decrease in the desire to learn writing of the first grade students who are not yet prepared to learn to write at the beginning of the school. Decreased desire for writing will affect the readability of children's writing negatively.

Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Eğik-Bitişik Yazıyı Desteklemesi Açısından Değerlendirilmesi

Hülya Kartal

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Naziye Dikmen

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Ece Özçiçek

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Öz

2005 yılından itibaren Ses Temelli Cümle Yöntemiyle ilkokuma-yazma öğretimine başlanmasıyla birlikte yazıda da dik temel harflerden eğik-bitişik yazıya geçilmiştir. Yöntemin birinci aşaması olan ilkokuma-yazmaya hazırlık aşamasında; genel hazırlık, okumaya hazırlık ve yazmaya hazırlık olmak üzere üç tür çalışma yapılması öngörülmektedir. Bu çalışmada dokuz farklı yayınevine ait Türkçe 1.Sınıf Okuma Yazma Öğreniyorum ders kitabında yer alan yazmaya hazırlık çalışmalarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ders kitaplarındaki yazmaya hazırlık bölümleri nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemiyle saptanarak bulgular yorumlanmıştır. Böylelikle inceleme sonucunda yazmaya hazırlık çalışmalarının 1. sınıf öğrencilerinin gereksinimini karşılaması bakımından yeterli ve uygun olup olmadığı belirlenmeye çalışılarak bu doğrultuda uygulamaya dönük somut öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: ilkokuma-yazma, ders kitapları, yazmaya hazırlık çalışmaları, eğik-bitişik yazı

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 18, Sayı 2, 2017
ss. 117-138
DOI: 10.17679/inuefd.286673

Gönderim Tarihi : 19.01.2017
1. Düzeltme : 17.05.2017
Kabul Tarihi : 08.06.2017

Önerilen Atıf

Kartal, H., Dikmen, N. ve Özçiçek, N. (2017). Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Eğik-Bitişik Yazıyı Desteklemesi Açısından Değerlendirilmesi. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 117-138. DOI: 10.17679/inuefd.286673

GİRİŞ

İlkokula hazırlık çalışmalarının, çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna başladığı ilk günden itibaren bütün gelişim alanlarını kapsayacak şekilde ve birbirine eklenerek yürütülmesi gerekmektedir. Bu çalışmalar arasında, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları da yer almaktadır. Hazırlık çalışmalarıyla çocukların okula geçişinin kolaylaştırılması ve hazırbulunluluk düzeylerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmalar ayrıca çocuklarda okuma-yazma için farkındalık yaratılması ve onların motivasyonları bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Bu amaçlarla yapılan çalışmalar arasında (MEB, 2013:42) yazmaya hazırlığı destekleyebilecek görsel algı çalışmaları, kalem kullanma ve el becerisini geliştirme çalışmaları, okuma-yazma farkındalığı ve motivasyon geliştirme çalışmaları yer almaktadır. Ancak erken çocukluk eğitiminden yararlanamayan çocuklar okula hazır olma konusunda yeterince desteklenmedikleri için okula başladıklarında hem okuma hem de yazma becerilerinin geliştirilmesinde akranlarından daha çok zamana ve desteğe gereksinim duyacaklardır. Bu yönüyle bile okula başlangıçta yapılacak okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları özellikle de bu çocuklar açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Yazmaya hazırlık çalışmalarına duyulan gereksinim, 2005 Türkçe (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı'nda okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına ayrıca yer verilmiş olması ile de bir başka açıdan desteklenmiştir. 2015 yılında yenilenen Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı'nda ise hazırlık çalışmaları sadece Ses Temelli Cümle Yönteminin aşamalarından biri ve ilki olarak ifade edilmiş, bu konuda sadece öğretmenin desteği ve yönlendirmesi ile; "T1.3.1. Yazma materyallerini uygun biçimde kullanarak çeşitli boyama/çizgi çalışmaları yapar." kazanımına yer verilmiştir. Ancak bu aşamada hangi çalışmaların yapılacağı veya yapılması gerektiğine dair herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Yazma öncesi etkinlikler arasında çizim, resim yaptırma, boyama çalışmaları, nokta nokta şekiller yaptırma, şekil tamamlatma, kum oyunları oynatma ve labirentli bulmacaların çözdürülmesi bulunmaktadır (Yavuzer, 2000'den aktaran Pilten ve Temur, 2011:33-34). Yazmaya hazırlık olarak yapılacak çalışmalarda öğrencilerin öğretmenleri tarafından birebir desteklenmesine gereksinim duyulmaktadır (MEB, 2013:32). Bu desteklerden ilkinin çocuğun kalemi doğru tutabilmesi ve kalem hakimiyetinin sağlanması için verilmesine gereksinim duyulmaktadır. Bu sağlandıktan sonra çizgi çalışmalarının başlangıç ve bitiş noktaları ile yönleri konusunda çocuğun birebir öğretmen tarafından gösterilerek desteklenmesine gereksinim duyulmaktadır. Bu süreçte öğrencinin yapacağı çalışmalarda öğretmeninden alacağı birebir dönütler bu çalışmaların niteliğini artıracaktır. İlkokul birinci sınıfa başlayan öğrenciler el yazısını, harflerin birbirine bağlanarak kelimeler oluşturulan ve 70 derece sağa eğik olarak yazılan bitişik eğik yazıyla öğrenmektedir (Erdoğan, 2012).

Arslan'ın (2012) ilköğretim birinci sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada öğretmenlerin yön öğretimi, kas güçlendirmesi, çizgi çalışması, kalem tutuşu ve satıra yazma, araç-gereç kullanışı ve oyun hamuru çalışmalarıyla öğrencilerini yazmaya hazırladıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yazmaya hazırlık çalışmalarını yaptıkları belirlenmesine karşın kimi araştırma sonuçları ise (Acat ve Özsoy, 2006; Durukan ve Alver, 2008; Kazu ve Ersözlü, 2006), bitişik eğik yazı öğretimi konusunda sınıf öğretmenlerinin bilgilerinin yeterli olmadığını, bazı güçlüklerle karşılaştığını (Yıldırım ve Ateş, 2010), sınıf öğretmeni adaylarının bitişik eğik yazmanın yorucu, sıkıcı ve bıkkınlık verici olduğuna orta derecede katıldığını (Erdem, Yılmaz ve Bozkurt, 2014) göstermektedir. Ayrıca araştırma sonuçları hem birinci sınıf öğrencilerinin harflerin şekillerinin yanı sıra harfleri birleştirme ve harflerin eğikliği konusunda (Arslan, 2012) hem de genel olarak öğrencilerin bitişik eğik yazı yazarken güçlük çektiklerini (Bayraktar, 2006; Yurduseven, 2007) ortaya koymaktadır. Oysa ilkokuma-yazma öğretimi, eğitim sisteminin ve özellikle de ilköğretimin temelini oluşturmaktadır. İlköğretim okulu öğrencilerinin başarısının birinci sınıfta yapılan ilkokuma-yazma öğretiminin başarısına bağlı olduğu düşünülmektedir (Kaya, 2005). İlkokuma-yazmanın Ses Temelli Cümle Yöntemi ve bitişik eğik yazıyla öğretilmesi öngörülmüştür. Bu yönüde göre ilkokuma-yazma öğretimi, ilkokuma-yazmaya hazırlık, ilkokuma-yazmaya başlama ve ilerleme ile okuryazarlığa ulaşma olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Değişen Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (MEB, 2015:10) ise önceki programdan farklı olarak "okuryazarlığa ulaşma" aşamasının "bağımsız okuma ve yazma" olarak adlandırıldığı görülmektedir.

Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (2009:234) Ses Temelli Cümle Yönteminin İlkeleri başlığı altında bulunan dokuz maddede hazırlık aşamasına ait hiçbir ifade bulunmadığı belirlenmiştir. Ancak Program'da (MEB, 2009:238) yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili olarak "Yazmaya hazırlık olarak el hareketleri, boyama, kalem tutma, serbest çizgi çalışmaları verilmektedir..." yapılan açıklamalarla yazmaya hazırlık çalışmalarının kapsamı belirtilmiştir. Bu çalışmada sekiz farklı yayınevine ait Türkçe 1.Sınıf Okuma -

Yazma Öğreniyorum ders kitabının yazmaya hazırlık çalışmalarının eğik-bitişik yazıyı desteklemesi açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırmada sadece ders kitaplarındaki çalışmalar inceleneceği için el hareketleri çalışması kapsam dışı bırakılarak yazmaya hazırlık çalışmaları olarak programdaki boyama, kalem tutma, serbest çizgi çalışmaları ve düzenli çizgi çalışmaları değerlendirmeye alınmıştır.

Ülkemizde 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren 4+4+4 olmak üzere 12 yıllık zorunlu eğitim uygulamasına geçilmiştir. Bu geçişle birlikte 66 ayını dolduran çocukların 1. sınıfa kaydı yapılmaya başlanmıştır. Fakat okula başlama yaşı düşürülmesine rağmen, okulöncesi eğitim 12 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim kapsamına hâlâ resmî alınmamıştır. Aynı zamanda bu çocukların okula kaydı yapılırken hazırlanmışluk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla herhangi bir değerlendirme yapılmamakta, çocuklar Okulöncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde (MEB, 2014) belirtilen yaşa geldiğinde ya da veli dilekçesi ile direkt kayıtları alınmaktadır. Yazmaya hazırlık çalışmalarının niteliği, erken çocukluk eğitiminin zorunlu eğitim kapsamında olmaması ve gerek anaokuluna gerekse ilkokula başlangıçta çocukların hazırlanmışluk düzeyinin belirlenmemesi nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda ders kitaplarında yer alan yazmaya hazırlık çalışmalarının eğik-bitişik yazıyı desteklemesi yönünden değerlendirilerek ders kitaplarındaki eksikliklerin ve hataların belirlenmesiyle bunların tekrarı önlenerek çalışmaların geliştirilmesi ve iyileştirilmesine katkıda bulunulacaktır.

YÖNTEM

Bu araştırmada İlkokuma-Yazma Öğreniyorum ders kitaplarındaki ilkokuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının yazmaya hazırlık bölümleri nitel araştırma desenlerinden biri olan içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek, elde edilen bulgular yorumlanmıştır. İçerik analizi, metinlerin içindeki belli kelime veya kavramların varlığını belirlemek amacıyla yapılır. Bu kelime veya kavramların varlığı belirlendikten sonra anlamları ve aralarındaki ilişkiler üzerinde durularak veriler analiz edilir, bulgular yorumlanır ve elde edilen bilgilerden çıkarımlar yapılır (Stemler, 2001'den aktaran Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

Araştırmanın İnceleme Desenleri

Bu araştırmada ders kitaplarındaki yazmaya hazırlık çalışmalarından kalem ve/ya boya kullanımı gerektiren çalışmalar inceleneceği için el hareketleri çalışması kapsam dışı bırakılmıştır. Araştırmanın makale olarak düzenlenmesi sürecinde incelenen eserlerden yayınları yasaklanan bir esere ilişkin tespitler çalışmadan çıkarılmıştır. Bu nedenle 9 eserin incelemesine ilişkin araştırma bulguları analiz edilmiştir. Aşağıdaki tabloda incelenen eserlerin kodları ve yayınevi bilgileri sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmada İncelenen Ders Kitapları ve Yayınevleri

Kitabın kodu	Yayınevi	Kitabın kodu	Yayınevi
A	Harf	E	Yıldırım
B	Koza	F	Selt
C	Özgün	G	MEB (2005)
Ç	Kartopu	H	Erdem
D	MEB		

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında incelenen eserlerin bir kısmına ilgili yayınevleri aracılığıyla bir kısmına ise Milli Eğitim Bakanlığının Eğitim Bilişim Ağı'nın web sitesinden elektronik olarak ulaşılmıştır. Elde edilen dokümanlar üzerinde herhangi bir oynama yapılmamıştır. Eserlerdeki yazmaya hazırlık çalışmaları İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar) esas alınarak Ses Temelli Cümle Yöntemi ile ilkokuma-yazma öğretiminin birinci aşaması olan ilkokuma-yazmaya hazırlık aşamasındaki yazmaya hazırlık çalışmalarına göre boyama, kalem tutma, serbest çizgi çalışmaları ve düzenli çizgi çalışmaları olmak üzere 4 kategoride incelenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde dokuz farklı yayınevine ait Türkçe 1.Sınıf Okuma Yazma Öğreniyorum ders kitabının yazmaya hazırlık bölümünde yer alan boyama, kalem tutma, serbest çizgi ve düzenli çizgi çalışmalarının analizi sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur.

Boyama Çalışmaları

Araştırma kapsamında incelenen ders kitapları, öncelikle programda belirtilen yazmaya hazırlık çalışmalarının ilki olan boyama çalışmalarına yer verilip verilmemesi bakımından incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Tablo 2

Ders Kitaplarında Yer Alan Boyama Çalışmalarının Dağılımı

	Boyama çalışması	Boyama çalışmasına ayrılan sayfa sayısı		Boyama Çalışması	Boyama çalışmasına ayrılan sayfa sayısı
A	+	3	E	+	1
B	-	-	F	+	2
C	+	3	G	+	2
Ç	+	1	H	+	2
D	+	1			

İncelenen ders kitaplarının sekizinde boyama çalışmalarına yer verildiği ancak bu çalışmalara ayrılan sayfa sayısı bakımından eserler arasında farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Tablo incelendiğinde, eserlerde boyama çalışmalarına en fazla 3 en az 1 sayfa ayrıldığı görülmektedir. Boyama çalışmasına en çok A ve C yayınevine ait eserde yer verildiği belirlenmiştir.

İncelenen eserlerde bir çalışmada birden fazla yazmaya hazırlık çalışmasına yer verilmesi nedeniyle (boyama ve serbest çizgi) aynı çalışmalar farklı başlıklar altında tekrar değerlendirilmeye alınmıştır.

Kalem Tutma Çalışmaları

Hazırlık çalışmalarının ikinci aşaması olan kalem tutma çalışmalarının ders kitaplarındaki dağılımı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 3

Ders Kitaplarında Yer Alan Kalem Tutma Çalışma Örneklerinin Dağılımı

Yayınevi	Kalem tutma çalışması	Kalem tutma çalışmasına ayrılan sayfa sayısı	Yayınevi	Kalem tutma çalışması	Kalem tutma çalışmasına ayrılan sayfa sayısı
A	-	-	E	-	-
B	-	-	F	+	1
C	-	-	G	-	-
Ç	-	-	H	+	1
D	-	-			

Tablo incelendiğinde incelenen 9 eserden sadece F ve H kodlu eserlerde kalem tutma başlığına yer verildiği görülmektedir. İncelenen diğer eserlerde ise kalem tutma ile ilgili herhangi bir çalışma ya da açıklama yer almamaktadır.

Serbest Çizgi Çalışmaları

Yazmaya hazırlık çalışmalarının üçüncü alt başlığı olan serbest çizgi çalışmalarına yönelik ders kitaplarındaki dağılım aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 4

Ders Kitaplarında Yer Alan Serbest Çizgi Çalışma Örneklerinin Dağılımı

Yayınevi	Serbest çizgi çalışmasına ayrılan sayfa sayısı	Serbest çizgi çalışması etkinlik sayısı	Yayınevi	Serbest çizgi çalışmasına ayrılan sayfa sayısı	Serbest çizgi çalışması etkinlik sayısı
A	3	5	E	2	5
B	1	5	F	1	2
C	0	0	G	2	5
Ç	1	1	H	2	5
D	3	3			

İncelenen dokuz ders kitabından sadece birinde (C kodlu eser) serbest çizgi çalışmalarına yer verilmediği belirlenmiştir. Serbest çizgi çalışmalarına eserlerde en az 1 en fazla 5 farklı etkinliğe yer verildiği görülmektedir. Eserlerden birinde serbest çizgi çalışmalarına bir sayfada beş farklı etkinliğe (B kodlu eser) yer verildiği, bir diğerinde ise bir sayfada sadece bir etkinliğe (Ç kodlu eser) yer verildiği belirlenmiştir. Eserlerdeki serbest çizgi çalışmalarına ait etkinlik örnekleri incelendiğinde D,F,H kodlu yayınevlerinde çizgi çalışmalarının hangi grupta olduğunun belirtilmediği görülmüştür. Buna karşın Programda serbest çizgi çalışmalarında halat, kuş yuvası vb. çalışmalara yer verilmesine dayanarak bu eserlerdeki çalışmalar serbest çizgi çalışmaları kategorisinde değerlendirilmiştir. Eserlerde yer verilen serbest çizgi etkinlik örnekleri Ek 1'de sunulmuştur.

Düzenli Çizgi Çalışmaları

Yazmaya hazırlık çalışmalarının dördüncü alt başlığı olan düzenli çizgi çalışmalarına yönelik ders kitaplarındaki dağılım aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 5

Ders Kitaplarında Yer Alan Düzenli Çizgi Örneklerinin Dağılımı

Yayınevi	Düzenli çizgi çalışmasına ayrılan sayfa sayısı	Etkinlik sayısı	Yayınevi	Düzenli çizgi çalışmasına ayrılan sayfa sayısı	Etkinlik sayısı
A	4	9	E	2	12
B	3	15	F	2,5	14
C	5	8	G	-	-
Ç	5	7	H	3	9
D	1	2			

İncelenen eserlerde düzenli çizgi çalışmalarına yönelik en az 2 en fazla 15 etkinliğe yer verildiği belirlenmiştir. Bu durum, eserler arasında düzenli çizgi çalışmalarına yer verilmesi bakımından çok farklılık olduğunu göstermektedir. G kodlu eserde düzenli çizgi çalışmalarına hiç yer verilmediği görülmektedir. C kodlu eserde ise serbest çizgi çalışmasına hiç yer verilmediği buna karşın düzenli çizgi çalışmalarına 5 sayfada 8 farklı etkinlikle yer verildiği görülmektedir. Eserlerde yer verilen düzenli çizgi etkinlik örnekleri Ek 2'de sunulmuştur.

Tablo 6

Ders Kitaplarında Yer Alan Düzenli Çizgi Çalışmalarının Satır Sayısı, Satır Aralıkları, Satır Aralıklarının Ölçülere Uygunluğu ve Çizgi Çalışmalarının Dağılımı

	Yayınevi Kodları								
	A	B	C	Ç	D	E	F	G	H
İki çizgi tek aralıktan oluşan satır sayısı	36	15	0	40	9	8	4	0	6
Programdaki ölçüye uygunluk	+	-	-	+	+	-	+	-	-
Dört çizgi üç aralıktan oluşan satır sayısı	0	5	20	0	0	0	8	0	12

	-	+	+	-	-	-	+	-	-
	A	B	C	Ç	D	E	F	G	H
Programdaki ölçüye uygunluk	-	+	+	-	-	-	+	-	-
Dört çizgi üç aralıktan oluşan standart yazı aralığı satır sayısı	0	6	0	0	0	10	13	0	0
Programdaki ölçüye uygunluk	-	+	-	-	-	+	+	-	-
İki çizgi tek aralıktan oluşan satır aralığı çizgi sayısı	9	9	0	7	2	4	2	0	3
Çizgilerin eğik yazıyı desteklemeleri	+	+	-	+	+	-	-	-	-
Dört çizgi üç aralıktan oluşan satır aralığı çizgi sayısı	0	5	8	0	0	0	4	0	6
Çizgilerin eğik yazıyı desteklemeleri	-	+	+	-	-	-	+	-	+
Çizgi çalışmalarının sayısı	19	44	33	17	8	54	36	0	25
Dört çizgi üç aralıktan oluşan standart yazı aralığı çizgi sayısı	0	5	0	0	0	8	7	0	0
Çizgilerin eğik yazıyı desteklemeleri	-	+	-	-	-	-	+	-	-

Ders kitaplarında yer alan düzenli çizgi çalışmalarının satır sayısı, satır aralıkları, satır aralıklarının ölçülere uygunluğu ve çizgi çalışmalarının dağılımına ilişkin Tablo 6 incelendiğinde;

İki çizgi tek aralıktan oluşan satır aralığı çalışmalarına C ve G kodlu eserlerde hiç verilmediği, A ve Ç kodlu eserlerde ise diğer eserlerden daha fazla yer verildiği;

Dört çizgi üç aralıktan oluşan satır sayısı bakımından eserler arasında sayısal farklılıklar olduğu;

Eserlerin %60'ında standart yazı aralığına hiç yer verilmediği;

B,E,H kodlu eserlerdeki iki çizgi tek aralıktan oluşan satır aralığına ayrılan çalışmalarda satırların 2cm genişliğinde olmadığı;

Dört çizgi üç aralıktan oluşan standart yazı aralığı çalışmasına (1,3 cm) yer veren sadece 4 eserin bulunduğu, bu eserlerin 1,3 cm satır genişliğine uygun olduğu;

Düzenli çizgi çalışma örnekleri incelendiğinde A,C,Ç,D,G kodlu eserlerdeki çalışmalarla eğik yazının desteklendiği, B,E,F,H kodlu eserlerdeki çalışmalarla ise eğik yazının desteklenmediği;

Eserlerden 2'sinde iki çizgi tek aralıktan oluşan çizgi çalışmalarına yer verilmediği, üçünde ise yer verildiği hâlde bu çalışma örnekleriyle eğik-bitişik yazının desteklenmediği;

Düzenli çizgi çalışmalarına yer verilen eserler incelendiğinde 4 eserden 3'ünde bulunan çalışmaların eğik yazıyı destekler nitelikte olduğu ancak E kodlu eserde düzenli çizgi çalışmalarına yer verildiği halde bu çalışma örneklerinin eğik yazının değil dik yazının desteklendiği çalışma örnekleri olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Dokuz farklı yayınevine ait Türkçe 1.Sınıf Okuma -Yazma Öğreniyorum ders kitabının yazmaya hazırlık çalışmalarının eğik-bitişik yazıyı desteklemesi açısından çok yönlü olarak değerlendirilmesi amaçlandığı araştırmada verilerin analizi sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

* İncelenen eserlerdeki boyama çalışmaları incelendiğinde, çalışmaların tamamının noktaları birleştirme ve tamamlanan resmin boyanması şeklinde olduğu görülmektedir. Oysa noktaları birleştirme, bir boyama çalışması değil serbest çizgi çalışmasıdır. Bu yönüyle serbest çizgi çalışmaları kapsamında yer alan çalışmalar olarak noktaları birleştirme çalışmalarıyla programdaki sıralamaya uygun bir yol izlenmemiştir; çünkü programa göre hazırlık çalışmalarının ilki boyama, ikincisi kalem tutmadır. Fakat noktaların birleştirildiği çizmeye dayalı bir boyama çalışmasında, öğrencinin yapması gereken ilk şey kalem tutma olacağı için bu çalışma, henüz daha kalemi eline yeni almış, kalem hâkimiyeti gelişmemiş çocuklar için uygun olmayacaktır. Diğer taraftan incelenen ders kitaplarının hiçbirinde, boyama çalışmaları konusunda programda belirtildiği şekilde boya kalemleriyle resim yapılmasına (MEB, 2009:237) yönelik bir yönerge veya yönlendirme bulunmamaktadır. Ayrıca ders kitaplarında yer alan boyama çalışması örnekleri incelendiğinde, çalışmaların sadece boyamayla sınırlı olmadığı, aynı zamanda noktaları birleştirme

çalışmalarını da içerdiği yani boyama çalışmasıyla birlikte serbest çizgi çalışmalarına da yer verildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra kimi eserlerde (C,D,F,H kodlu eserler) yapılan çalışmaların adlandırılmadığı, kimi eserlerde ise boyama ile düzenli çizgi çalışmaların sıralamasının farklı olduğu (A kodlu eser) görülmektedir. Örneğin; A kodlu yayınevine ait eserin 12-15. sayfalarında düzenli çizgi çalışmaları, 16-18. sayfalarında ise boyama çalışmaları yer almaktadır. Bu açıdan bakıldığında eserlerdeki çalışmaların resim yapma etkinliklerinden önce serbest çizgi çalışmasını destekleyecek şekilde çalışmalar olması nedeniyle, hem programda belirtilen boyama çalışmalarına örnek oluşturacak nitelikte olmadığı hem de programdaki sıralama açısından uygun olmadığı düşünülmektedir. Boyama çalışmaları kapsamında hazır resim verilmesinin hem öğrencilerin sürece etkin katılımını tam olarak sağlamaması hem de bu başlık altında programda belirtilenlerin desteklenmemesi nedeniyle, çocukların onlara okunan bir öykünün, yaşadıkları bir olayın serbest bir şekilde resmini yapmaları konusunda desteklenmesi daha uygun olacaktır.

* Programda kalem tutmanın ilk okuma-yazma öğretimi açısından ayrı bir önemi bulunduğu; öğrencilerin bu aşamada geliştirecekleri becerilerin hayat boyu sürdüğü; öğrencinin kalemi yanlış tutmasının, ellerinin çabuk yorulmasına neden olduğu ve güzel yazı yazmasını engellediği; bunu önlemek için öğretmenin öğrencilerin kalem tutma biçimlerini izlemesi ve kalemi doğru tutmalarını sağlaması gerektiği (MEB, 2009:238) belirtilmektedir. Araştırma kapsamında incelenen eserlerden sadece H kodlu yayınevine ait eserde bu açıklamaları destekleyecek şekilde kalem tutma çalışmasına yer verildiği ve G kodlu yayınevine ait eserin öğretmen kılavuz kitabında da kalem tutma başlığı altında programındaki açıklamalara benzer açıklamalara yer verildiği görülmüştür. Diğer eserlerde ise konu ile ilgili herhangi bir çalışma ya da açıklama olmadığı belirlenmiştir. Ancak kalemin doğru tutulması öğrencinin yazarken elinin yorulmasını büyük ölçüde engelleyecek ve beraberinde de işlek ve okunaklı yazıyı getirecektir. Oysa okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların bile %14.1'inin kalemi doğru tutamadığı ve dik, yatay, eğik, yuvarlak ve bunlardan oluşan çizgileri düzgün çizemedikleri, bu yönüyle yazmaya hazır bulunuşluklarının yeterli olmadığı (Yangın, 2006) düşünüldüğünde sınıf öğretmeninin, birinci sınıfa gelen çocukların okulla ilgili her şeyi yeni öğreneceklerini göz önünde tutarak defter-kitap açmak, kalem kullanmak gibi basit şeyleri yapmak için kendilerine yol gösterilmesi gerektiği bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Temur'un (2011) ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin kalem tutma şekilleri ile kavrama ve sıkıştırma kuvvetlerinin betimlenmesi amacıyla yaptığı araştırmada, kalem tutma değişkeni açısından ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine ilişkin şu sonuçlar elde edilmiştir: Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıdan fazlasının işaret parmaklarını doksan derecelik açının altında tuttuğu; öğrencilerin yarısı kalemi orta noktadan kavrarken, % 38.5'nin ise üst noktadan kavradığı belirlenmiştir. Bu araştırma sonuçları öğrencilerin kalemi farklı şekillerde tuttuğunu göstermektedir. Bay'ın (2010) ilköğretim birinci sınıf öğrencileriyle yaptığı araştırmada ise, öğrencilerin tamamının kalemi doğru tuttuğu, bu durumda araştırmacı tarafından yapılan gözlemler esnasında öğretmenlerin öğrencileri kalemi doğru tutmaları yönünde sürekli uyarmaları ve kalemin nasıl düzgün tutulacağını göstermelerinin etkili olduğu belirlenmiştir. Arslan (2012), öğretmenlerin kalem tutma çalışmaları sırasında çeşitli araç gereçler yardımıyla doğru kalem tutma pozisyonunun kavratılmasında öğrencilere kolaylık sağlanabileceğini; bunun yanında kalem gripleri ya da handiwriter gibi kalem tutmayı kolaylaştırması, kalem tutarken ellerinin acımasını engellemek için kalemin tutma yerine takılan ya da kalemin kendisinde bulunan gripler ve handiwriter gibi kalem tutmayı kolaylaştıran, bir halkası kaleme, bir halkası da bileğe takılan uzantısı olan ipin de avuç içi ile kavrandığı araçlar kullanılabileceğini ve bu araçların nasıl kullanılacağına öğretmen tarafından öğretilmesi gerektiği belirtilmektedir. Yazıdaki önemli iki unsurun hız ve okunabilirlik (Akyol, 2007) olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin kalemi uygun şekilde tutmasının yazma hızına da etki edeceği söylenebilir. Bu sonuçlar ve programda bu konuda yapılan açıklamalarda (MEB, 2009:238) da belirtildiği gibi kalem tutma ile ilgili sorumluluk sınıf öğretmenlerine aittir. Bu nedenlerle öğrencilerin kalemi doğru tutmayı öğrenebilmesi için hem ders kitaplarında hem de öğretmen kılavuz kitaplarında bu boyuta ayrı bir başlık altında yer verilmesine gereksinim olduğu görülmektedir.

* Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (1-5. Sınıflar) yazmaya hazırlık çalışmalarının serbest çizgi çalışmaları alt başlığında "Serbest çizgi çalışmaları bitişik eğik yazıya hazırlayıcı nitelikte olmalıdır. Öğrencilere çeşitli resimler yaptırılır. Yapılan bu çalışmaların çevrede görülen ve bilinen varlık ve nesnelere örneklendirilmesi öğrencinin çevresiyle bütünleşmesi ve yaptıklarını anlamlandırması bakımından önemlidir. Serbest çizgi çalışmalarında çizgilerin sürekli ve eğik olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için; -Karalama (kuş yuvası, çember, bulut vb.), -Sürekli ve eğik çizgiler çizme (dalga, yılan, halat vb.),çalışmaları yapılabilir." (MEB, 2009:238) ifadelerine yer verilmiştir. İncelenen eserlerde serbest çizgi çalışmalarına ayrılan sayfa sayısındaki farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Bu farklılıkların kaynağında Türkçe Programı'nda (MEB, 2009:238) bu çizgi çalışmalarına ne kadar yer verilmesi gerektiği ile ilgili net bir açıklama olmamasının yer aldığı düşünülmektedir. Oysaki bu kapsamda yapılacak çalışmalar, özellikle de

okulöncesi eğitim alamamış 1.sınıf öğrencilerinin kalem hâkimiyetlerinin gelişmesi ve düzenli çizgiye geçişi kolaylaştırması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Nitekim Artut (2004), çocuk gelişiminde artistik üretimin ilk evresinin çizgilerle başladığını ve betimlemenin başlangıçta kalemle ya da pastel boya ile planlanmamış motor aktivitelerin yan ürünleri olan (ileri geri hareketlerle, dairesel yollarla ya da defalarca kâğıda kalemin ucu ile bastırarak vurmak gibi) grafik ürünler üreterek başladığını belirtmektedir. Aynı araştırmacı, tüm çocukların ellerine geçirdikleri iz bırakan nesnelere (kalem, pastel vb.) bir yüzeyde hareket ettirerek, iz (leke) bırakmaktan ve çizmekten büyük zevk aldıklarını ve denetimsiz, omuzdan hareketli bu ilk çizgilerin, çocuğun gelecekteki resimsel (artistik) anlatımın başlangıcı olarak görüldüğünü belirtmektedir. Çizgiler çocuğun gelişiminde böylesine önem taşıırken incelenen eserlerde bu yaklaşımın hiç yansıtılmadığı görülmektedir. Ayrıca serbest çizgi çalışmaları incelendiğinde dik çizgi çalışmalarına yer verilmesi ile hem Türkçe Programı'nda serbest çizgi çalışmaları başlığı altında yapılan "...Serbest çizgi çalışmaları bitişik eğik yazıya hazırlayıcı nitelikte olmalıdır." şeklindeki açıklamaların dikkate alınmadığı hem de öğrencilerin eğik çizgi çalışmaları konusunda desteklenmediği görülmektedir. Çalışmaların uygun olmamasının getireceği sonuçlardan birinin de öğrenci yazılarının okunaklı olmaması (Özenç ve Özenç, 2016) düşünüldüğünde yapılacak çizgi çalışmalarının amaca uygunluğunun önemi daha da artmaktadır.

* İncelenen ders kitaplarından A kodlu yayınevine ait eserde, serbest çizgi çalışma örnekleri olduğu ancak çocukların tek başına çizmeleri gereken uygulama alanı olmadığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra aynı eserdeki çalışmalarda önce serbest çizgi sonra boyama çalışmalarına yer verilerek programdaki sıralamanın izlenmediği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra serbest ve düzenli çizgi çalışmalarında da sıralama hatası bulunmaktadır. Bu eserin öğretmen kılavuz kitabındaki figürler için verilen yönerge 'Öğrencilerden 12-18.sayfalardaki hazırlık çalışmalarını yapmalarını isteyiniz. Öğrencilere noktalı yerleri kalemlerini kaldırmadan birleştirmelerini söyleyiniz.' şeklindedir. Ancak sayfa 16'daki figürde balıkların kol ve gözlerinin çizimi ve sayfa 17'de kelebeğin kanatlarındaki benekler ile antenlerinin çizimi için elin kaldırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durum, aynı zamanda böyle bir yönergeyle 1.sınıf öğrencilerinin gelişim düzeyinin de dikkate alınmadığını göstermektedir. Yine Program'da serbest çizgi çalışmaları kapsamında öğrencilere çeşitli resimler yaptırılabilmesi belirtilmektedir. Ancak incelenen eserlerde öğrencilerin resim yapmasına yönelik herhangi bir bölüm veya açıklama bulunmamakta, etrafı noktalardan oluşan görseller verilir, noktaların birleştirilmesi ve boyanması istenmektedir. Bu bölümde önce noktaları birleştirip ardından boyama çalışması yapılması nedeniyle programda belirtilen yazmaya hazırlık çalışmalarındaki sıralamaya da uygun olmamaktadır. Oysa öğrencilere verilen kâğıtlara bir ağaç çizerek ağacın önüne bir top, ağacın sağ tarafına bir, sol tarafına iki bulut, ağacın yanına bir kova, kovanın içine bir top, kovanın yanına bir çiçek, istedikleri yere güneş ve ağaca adında "e" olan bir meyve çizilmesinin (MEB, 2012, s.130) yönerge olarak verilmesiyle serbest çizgi çalışmaları konusunda programda belirtilen eğik yazıya hazırlayıcı nitelikte çizgi çalışmaları yapılması desteklediği gibi çevrede gördükleri/bildikleri varlıklarla nesnelere örneklendirmesi ve öğrencilerin çevresiyle bütünleşmesiyle, yaptıklarını anlamlandırması da desteklenmiş olacaktır. Türkçe Dersi Öğretim Programında serbest çizgi çalışmaları "Serbest çizgi çalışmaları bitişik eğik yazıya hazırlayıcı nitelikte olmalıdır." (MEB, 2009:238) şeklinde açıklanmıştır. Ancak araştırma kapsamındaki eserlerde ise çizgi çalışmalarının önemli ölçüde dik yazıyı destekleyecek şekilde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bir eserde öğrenciden verilen çalışmayı elini kaldırmadan tamamlaması istenmektedir. Böyle bir yönerge 1.sınıf öğrencilerinin gelişim düzeyinin de dikkate alınmadığını göstermektedir. Verilen serbest çizgi çalışmalarının ya öğrencinin el kaldırmadan tamamlayacağı kadar kısa olması ya da el kaldırmaması gereken yerlerin belirtileceği bir yönerge ile belirtilmesi gerekmektedir.

* Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (1-5. Sınıflar) yazmaya hazırlık bölümünün son alt başlığı olan düzenli çizgi çalışmaları ile ilgili olarak "Bu aşamada yapılacak çizgi çalışmaları, harfleri yazmaya hazırlık niteliğindedir. Bu amaçla şu çizgi çalışması örneklerinden yararlanılabilir: -İki çizgi tek aralıktan oluşan satır aralığına çizme: İki satır çizgisinin arası 2 cm olmalıdır. - Dört çizgi üç aralıktan oluşan satır aralığına çizme: Dış iki çizgi arası 2 cm olmalıdır. - Dört çizgi üç aralıktan oluşan standart yazı aralığında çalışma: Dış iki çizgi arası 1.3 cm olacak şekilde düzenlenmelidir." ifadesi yer almaktadır. İncelenen ders kitaplarında iki çizgi tek aralıktan oluşan satır sayısı bakımından sayısal farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Eserlerin yarısından fazlasında standart yazı aralığına hiç yer verilmemesi, özellikle harfi yazma aşamasında öğrencilerin bu satır aralığında harfi yazarken zorlanmalarına yol açacaktır. D kodlu yayınevinde düzenli çizgi çalışmalarına 1 sayfa yer verilmiştir. Böyle bir uygulamanın öğrenciyi yazmaya hazırlamada yeterli olmayacaktır. Düzenli çizgi çalışmalarına G kodlu eserde hiç yer verilmemesi veya diğer eserlerde ise bu çalışmalara ayrılan sayfa sayısının (1-5 sayfa) farklılıklar göstermesinin, Türkçe Öğretim Programında düzenli çizgi çalışmalarına ayrılması gereken sayfa sayısı hakkında net bir bilgi verilmemesinden kaynaklandığı söylenebilir. Kimi eserlerde düzenli çizgi çalışmalarına hiç yer verilmediği, çalışmalara yer verilen sayfa sayısı bakımından eserler arasında farklılıklar olduğu, bazı eserlerde programdaki kolaydan zora ilkesi temel

alınarak belirlenen satır aralıkları ve genişliklerine uyulmadığı, incelenen eserlerin %60'ında standart yazı aralığına hiç yer verilmediği, bazı eserlerde de programda verilen satır genişliklerine uyulmadığı belirlenmiştir. Ayrıca Türkçede bir sözcükte ortalama 5-6 harf olduğu ve yine bir sözcükte aynı harfin en fazla iki kez yan yana bulunduğu düşünüldüğünde öğrencilerin çizgi çalışması düzeyinde bile aynı çizgiyi iki defadan fazla elini kaldırmadan yan yana yazmasının hiçbir işlevi yokken, incelenen eserlerde yer verilen çalışmalarda el kaldırmadan yapılan tekrar sayısının fazlalığı ve hatta satır boyunca el kaldırılmadan yazmayı gerektiren çizgi çalışmalarının hangi amaçlarla yapıldığı bilinmemektedir.

Yazma becerisi gerek ilköğretimde gerekse sonraki öğrenme basamaklarında ön koşul öğrenme sayılabilecek bir beceridir. Türkçe Öğretim Programı'nda ilkokuma-yazma öğretiminin ilk aşaması 'İlkokuma-yazmaya hazırlık' olarak belirtilmiştir. Birinci sınıfta yapılacak olan hazırlık çalışmaları özellikle de okulöncesi eğitim alamayan öğrencilere doğru kalem tutma pozisyonunun öğretilmesi, yapılan serbest ve düzenli çizgi çalışmaları ile işlek ve okunaklı bir el yazısının temellerinin atılması bakımından büyük önem taşımaktadır. İlköğretim okulu öğrencilerinin başarısının, birinci sınıftaki ilkokuma-yazma öğretiminin başarısına bağlı olduğu (Kaya, 2005) düşünüldüğünde, el yazısı güçlüklerinden kaynaklanan sorunların öğrenci okuldan mezun olduğunda da devam edeceği öngörülebilir (Rosenblum vd., 2003:42'den aktaran, Calp, 2013). Bu sonuçlar, 1.sınıftaki yazmayı öğrenme sürecinin tüm yaşam boyunca devam ettiğini göstermektedir. Sonuç olarak yazmaya hazırlık çalışmalarına ders kitaplarında yeterince yer verilmemesi ve uygulamaya ayrılan zamanın da yeterli olmaması daha okulun başlangıcında yazmayı öğrenmeye yeterince hazır olmayan 1.sınıf öğrencilerinin yazmayı öğrenme isteğinin azalmasına yol açacaktır. Yazma isteğinin azalması ise çocukların yazılarının okunaklılığını olumsuz yönde etkileyecektir. Nitekim Türkçe Dersi (1-8.sınıflar) Öğretim Programı'nda (2015:11), birinci ve ikinci sınıflarda yazma çalışmalarında, kılavuz çizgili yazı defterleri kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Bu değişim öğrencilerin yazma becerilerinin gelişiminde defter seçiminde bile aşamalı bir geçiş gereksinim duyulduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Acat, B., ve Özsoy, U. (2006). Ses Temelli Cümle Yöntemiyle İlkokuma-Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Gazi Üniversitesi. Ankara: Kök Yayıncılık, Bildiri Kitabı 1. Cilt.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi* (5.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Alisinanoğlu, F., ve Şimşek, Ö. (2012). Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Arslan, D. (2012). İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Yazı Öğretimlerinin İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2829-2846.
- Artut, K. (2004). Okul Öncesi Resim Eğitiminde Çocukların Çizgisel Gelişim Düzeylerine İlişkin Bir İnceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 223-234.
- Bay, N., Akbaba Altun, S., ve Şimşek Çetin, Ö. (2014). Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 244-263.
- Bay, Y. (2010). Ses Temelli Cümle Yöntemiyle İlk Okuma-Yazma Öğretiminin Değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(1), 164-181.
- Bayraktar, Ö. (2006). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Bitişik Eşik Yazıda Yaptıkları Hatalar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Calp, M. (2013). Yazma Problemi Olan Bir Öğrenciye Bitişik Eşik Yazı Öğretimi (Bir Eylem Araştırması). *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-28.
- Durukan, E., Alver, M. (2008). Ses Temelli Cümle Yönteminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 274-289.
- Erdem, İ., Yılmaz, F., ve Bozkurt, E. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bitişik Eşik Yazıya İlişkin Tutumları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 01-26 DOI: 10.17679/inuefd.78021

- Erdoğan, T. (2012). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Bitişik Eğik Yazı Yazma Gelişimlerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37 (165), 93-112.
- Karakuzu, E., ve Koçyiğit, S. (2016). Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın (EDİHP) Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Hazır Bulunuşluğuna Etkisi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 84-102.
- Kazu, H., ve Ersözlü, Z. N. (2006). Yeni Müfredatla Gelen Bitişik Eğik Yazıya İlişkin Öğretmen Görüşleri. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Gazi Üniversitesi. Ankara: Kök Yayıncılık, Bildiri Kitabı 2. Cilt.
- Kutluca Canbulat, A. N., ve Tuncel, M. (2012). Birinci Sınıf Öğretimine Bütünsel Yaklaşım ve Öğretimde Bireyselleştirme Çalışmaları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 31-60.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). *Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- MEB (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2014, 26 Temmuz)*. Resmi Gazete (Sayı: 29072). Erişim adresi: www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm
- Özenç, M. ve Özenç, E. G. (2016). Bitişik Eğik Yazı İle İlgili Olarak Yapılan Araştırmalara Tümdengelimci Bir Bakış. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 84-97. DOI: 10.17679/iuefd.17365583
- Pilten, G. ve Temur, T. (2011). Ön Okur Yazarlık ve Okul Öncesi Dönem. *İlk Okuma ve Yazma Öğretimi* (Editör: T. Temur). Ankara: Pegem Akademi.
- Taşdemirci, E. (2005). Birleştirilmiş Sınıflar ile Bağımsız Sınıflarda İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Karşılaştırılması İncelemesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 1-26.
- Temur, T. (2011). İlköğretim 1.Sınıf Öğrencilerinin Kalem Tutma Şekilleri ile Kavrama ve Sıkıştırma Kuvvetlerinin Betimlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(4), 2189-2205.
- Yıldırım, K. ve Ateş, S. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Bitişik Eğik Yazı Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 57-71.
- Yurduseven, S. (2007). *İlkokuma Yazma Programının Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

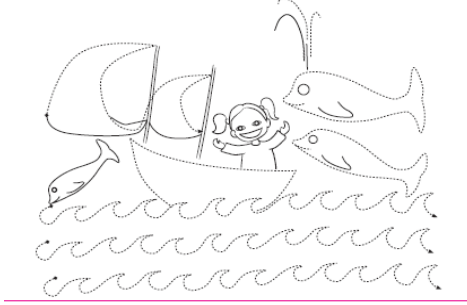
İletişim

Doç. Dr. Hülya KARTAL
hkartal@uludag.edu.tr
Nazife DİKMEN
devecinazife@gmail.com
Ece ÖZÇİÇEK
ozciceke@gmail.com

EK 1. SERBEST ÇİZGİ ÇALIŞMALARI

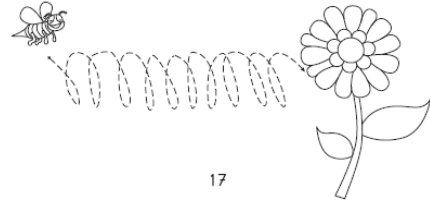
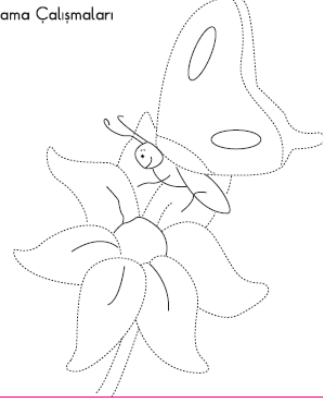
Yayınevi Serbest çizgi çalışmalarının örneklerinin dağılımı

Boyama Çalışmaları

16

Boyama Çalışmaları

17

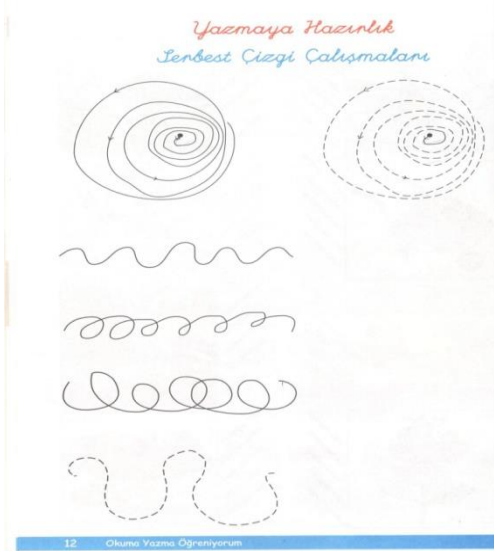
A

Boyama Çalışmaları

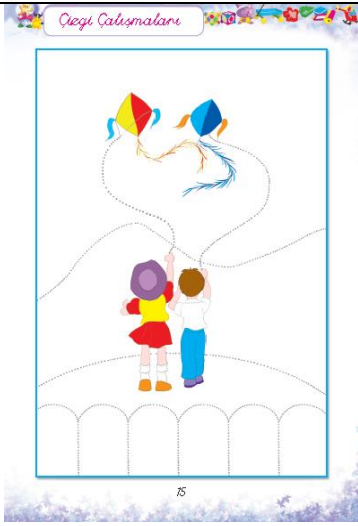

18

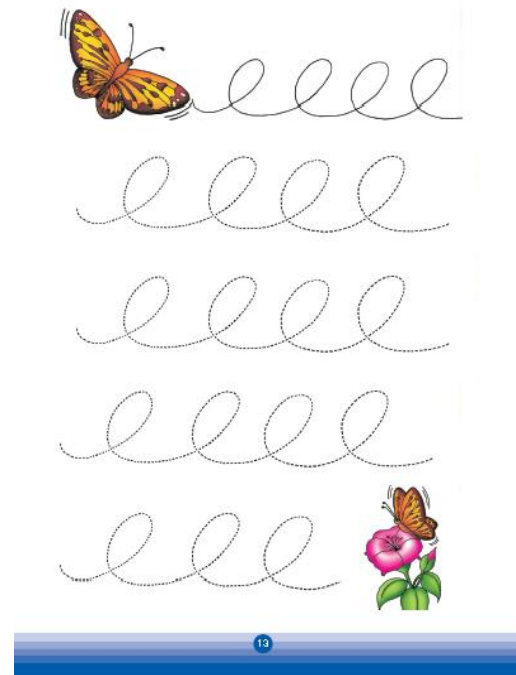
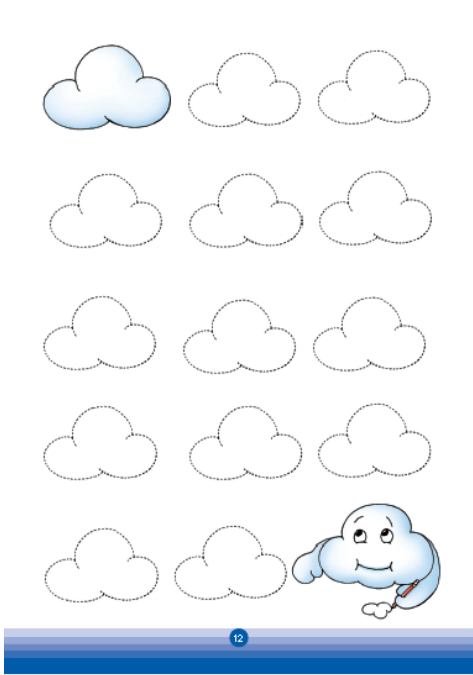
B

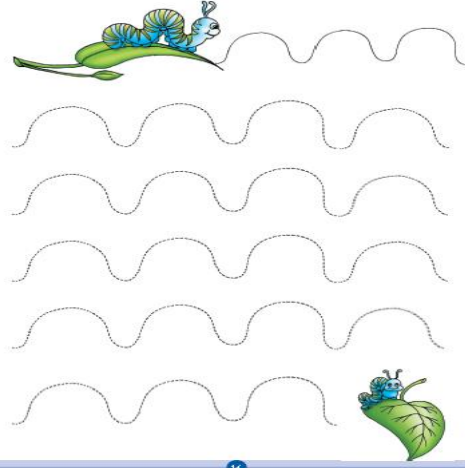

Ç

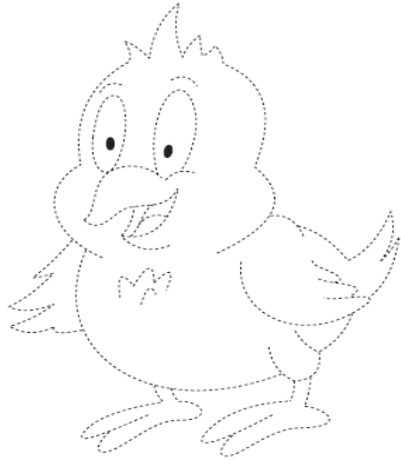

D

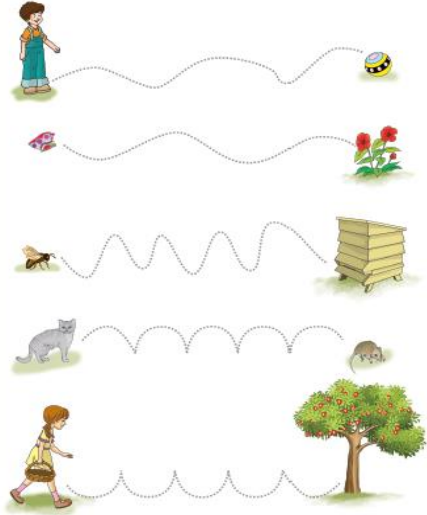
İzbest Çizgi Çalışmaları

E

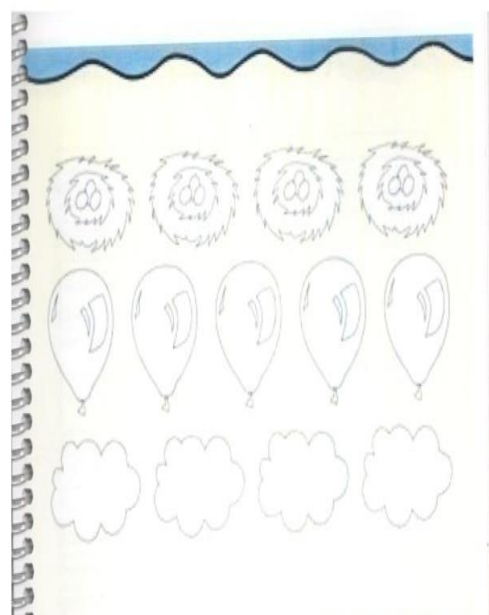
7

İzbest Çizgi Çalışmaları

8

F

ÇIZGI ÇALIŞMALARI

G

H

EK 2. DÜZENLİ ÇİZGİ ÇALIŞMALARI

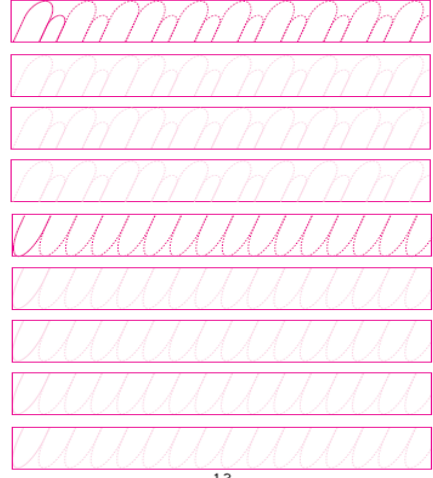
Yayınevi Düzenli çizgi çalışmalarının dağılımı

Düzenli Çizgi Çalışmaları

12

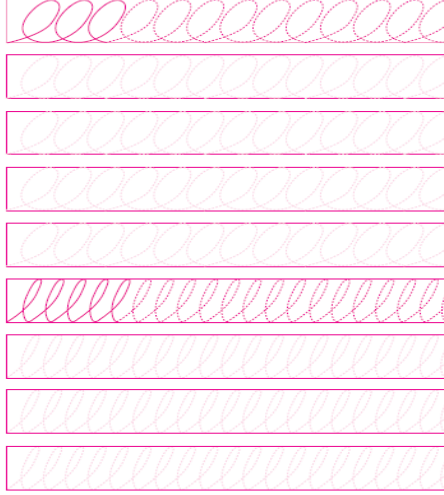
Düzenli Çizgi Çalışmaları

13

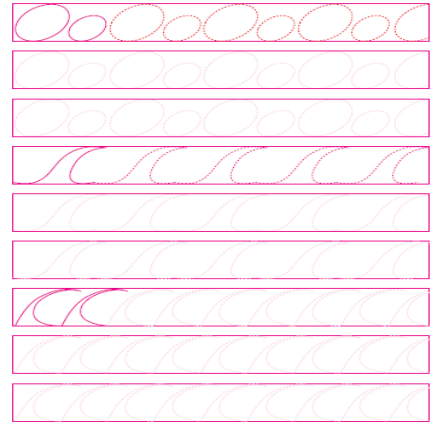
A

Düzenli Çizgi Çalışmaları

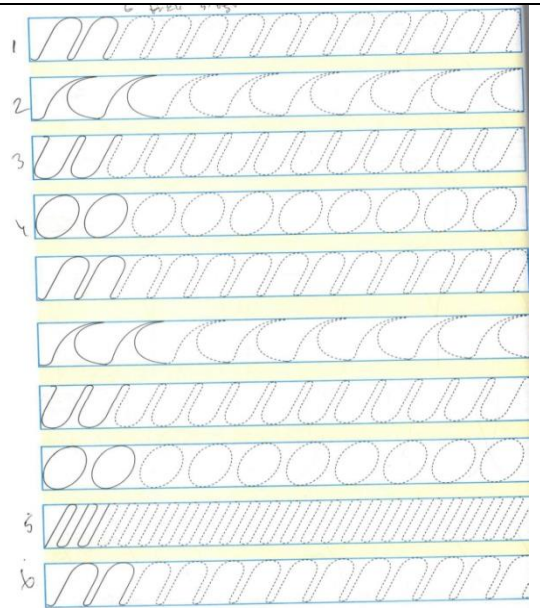
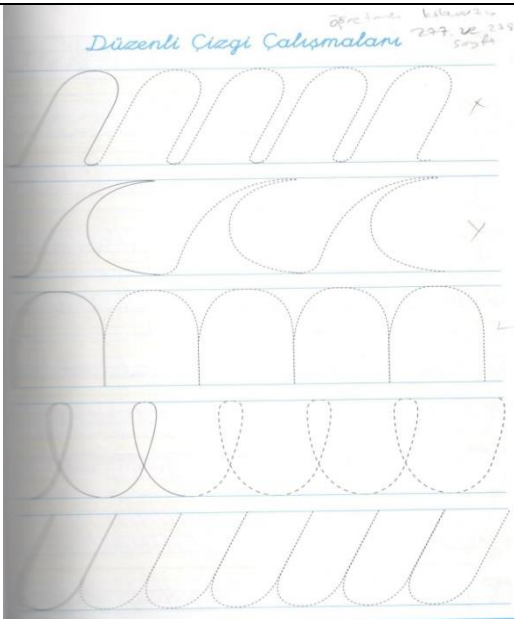
14

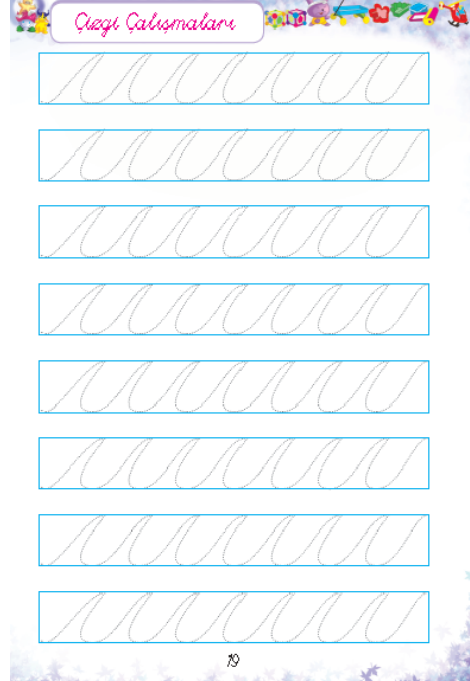
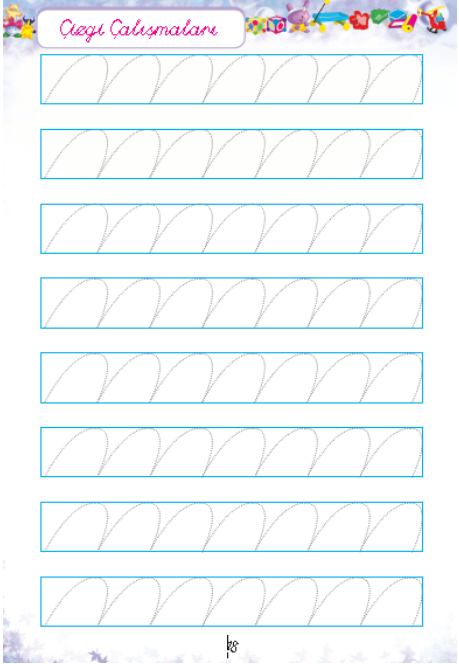
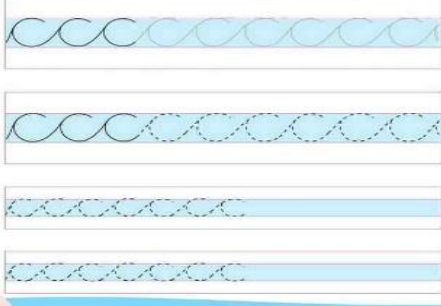
Düzenli Çizgi Çalışmaları

15

B

Ç

Çizgi Çalışmaları

9

D

10

E

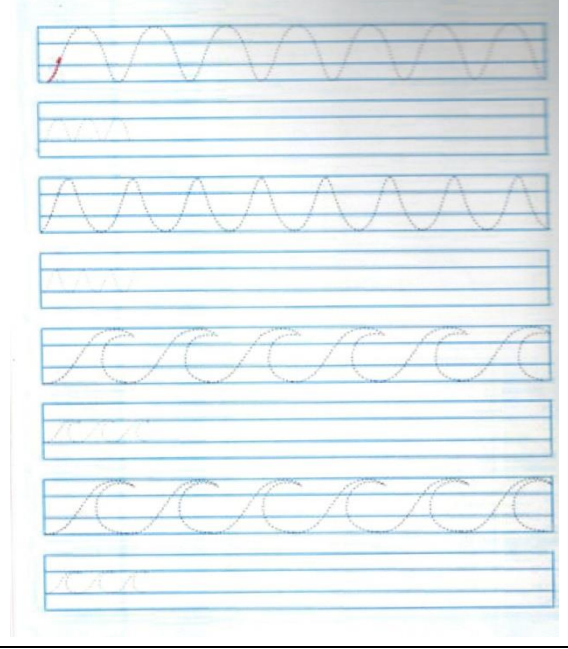
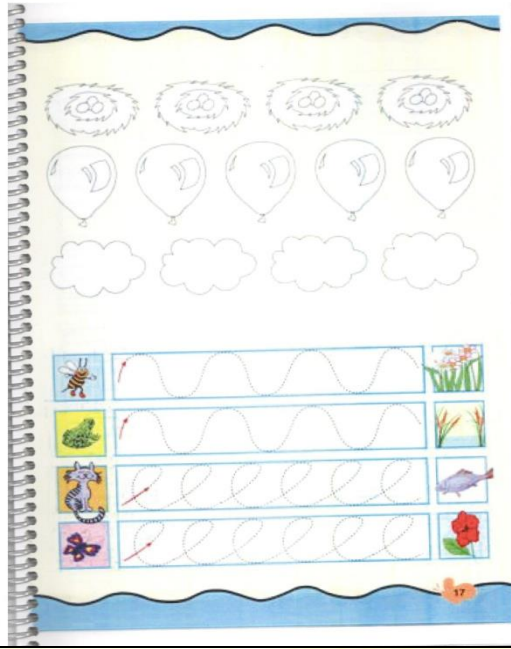
Düzenli Çizgi Çalışmaları

9

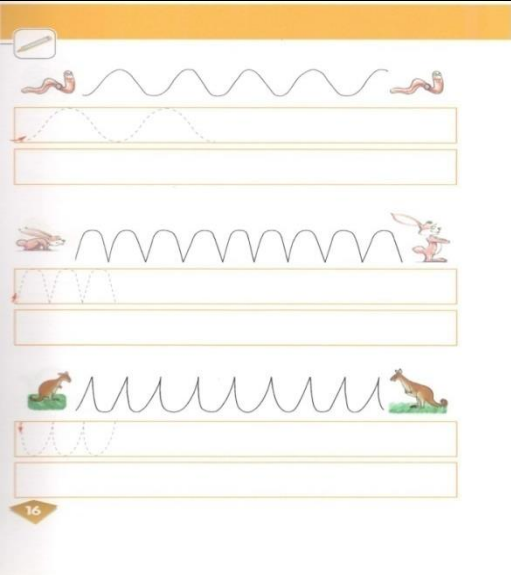
Düzenli Çizgi Çalışmaları

10

F

H

Handwriting practice lines for the cursive letter 'e', including a starting guide and blank space for practice.

Handwriting practice lines for the cursive letter 'c', including a starting guide and blank space for practice.

Handwriting practice lines for the cursive letter 'l', including a starting guide and blank space for practice.